

tyrimai davė medžiagos žvejybinių konstrukcijų ir galbūt polinių pastatų liekanų ¹⁴C datavimui ir medienos anatominei analizei, patvirtino, kad eroduojamas archeologinis sluoksnis yra išlikęs tiek dešiniojo, tiek kairiojo kranto povandeniniuose šlaituose. Norint nustatyti jo storį, stratigrafiją, paplitimo ribas, reikia atlikti žvalgomočius tyrimus gręžiniais, georadaru ir šurfais vandenyje bei krantuose, ką ir numatoma padaryti 2020 m.

The underwater survey at the Kaltanėnai old settlement site

In late 2019, an underwater survey was conducted at the Kaltanėnai old settlement site at the source of the River Žeimenas in Lake Žeimenys (Švenčionys District, E Lithuania). In 2015–2017, club member Matiukas discovered wooden poles and horizon timbers at this location and collected about 600 archaeological finds: bone, antler, stone, flint, ceramic, iron, bronze, and glass. The finds were dated on the basis of typology to the period from the Subneolithic to the Middle Ages and to the modern era. In 2019 an attempt was made to measure the position of the wooden constructions under the water and to take ¹⁴C samples from them for dating and a wood anatomy analysis. The settlement's chronology and the extent of the finds were likewise to be checked. An approximately 130 m long section of the river was surveyed, revealing 5 accumulations of wooden stakes and archaeological finds (Figs. 1, 2, 4, 5), in which the position of 54 vertical wooden stakes and 11 horizon timbers was measured and 78 bone and antler finds, 71 ceramic vessel sherds, 15 flint finds, and 1 iron artefact were collected. The finds date to the period from the Subneolithic to the modern era, with gaps (Fig. 3). The conducted survey confirmed that an eroding archaeological layer has survived on

the underwater slopes of both the right and left banks. In order to determine its thickness, stratigraphy, and extent, a field evaluation employing boreholes, georadar, and test pits in the water and on the banks is necessary and is foreseen to be conducted in 2020.

Elena Pranckėnaitė,
Aldas Matiukas,
Rokas Kraniauskas,
Zenonas Baubonis,
Gintautas Krakauskas

Povandeniniai žvalgymai Aiseto, Asvejos ežeruose ir Žeimenos upėje

2019 m. povandeninių archeologinių objektų ieškota vidaus vandens telkiniuose: Aiseto (Molėtų r., Čiulėnų sen.), Asvejos ežeruose (Vilniaus r.) ir Žeimenos upės atkarpose (Švenčionių r.).

Aiseto ežero P pakrantėje ties Šnieriškėmis žvalgytoje teritorijoje (1100 m² dydžio plotas) surastos kelios lipdytinės ir žiestos keramikos šukės.

Asvejos ežere povandeniniai žvalgymai atlikti 2000, 2008, 2018 m. Jų metu surasti 5 luotai (*LIIR*, f. 1, b. 3620, *ALT 2008 metais*, 2009, p. 522–524; *ALT 2018 metais*, 2019, p. 619–621). 2019 m. Asvejos ežero centrinėje dalyje, į PR nuo Jonėnų, P pakrantėje, ties Našiūnų kaimu (Sužionių sen.) buvo surasti ir inventorizuoti 3 luotai. Asvejos luotas 6 fiksuotas 4,5–6 m gylyje. Pušinis luotas 40 cm pločio, 4 m ilgio. Priekis smailėjantis, su apvalia skylė, dugnas plokštesnis, galas apvalus. Luoto gale yra 45x36 cm dydžio pertvara, viduje rasti sukrauti akmenys. Ant jų ties luoto galu surastas lipdytas puodas.

1 pav. Asvejos ežero luotas 6. G. Krakausko nuotr.

Fig. 1. Lake Asveja dugout 6

2 pav. Asvejos ežero luotas 7. S. Zakarevičiaus nuotr.

Fig. 2. Lake Asveja dugout 7

3 pav. Kirviai, rasti Žeimenos upėje ties Rimkais.

E. Pranckėnaitės nuotr.

Fig. 3. Axes discovered in the River Žeimena at Rimkai

Luotas datuotas 1400–1630 cal AD (Vs–2974) (Piličiauskas G. et. al., Ancient logboats in Lithuania: new finds, wood taxa and chronology, *Radiocarbon*, 2020, DOI: <https://doi.org/10.1017/RDC.2020.65>) (1 pav.). Asvejos *luotas* 7 fiksuotas 4,8–5 m gylyje. Pušinis luotas 35 cm pločio, 4,3 m ilgio. Priekis nežymiai smailėjantis, galas suapvalintas, dugnas apvalus. Luotas su 80x35 cm dydžio pertvara, jo viduje rasti sukrauti akmenys. Luotas datuotas 1238–1398 cal AD (Vs–2975) (2 pav.). Asvejos *luotas* 8 fiksuotas 4,8–6 m gylyje. Iš liepos pagaminto luoto preliminarus ilgis – 2,7 m, plotis – 38–40 cm. Luotas padengtas nuosėdų sluoksniu, jame fiksuota keliolika akmenų. Luotas stipriai apiręs, jo priekis ir galo forma nenustatyta, jis datuotas 1034–1241 cal AD (Vs–2976).

Žeimenos upės atskirų atkarpų žvalgymai atlikti ir 2018 m. Jų metu surastas luotas ir įvairaus laikotarpio (I tūkst. pabaigos – XVIII a.) buitinės keramikos fragmentų (*ALT 2018 metais*, 2019, p. 619–621). 2019 m. Žeimenos upėje ties Rimkų kaimu (Sarių sen.) žvalgymų metu surasta daug geležinių dirbinių (kirvių, kobinių antgalių, grąžtų, kaltų), sietinų su miškininkyste, medžio apdirbimu ir sielininkyste (3, 4 pav.). Taip pat fiksuoti dirbiniai, sietini su žvejyba (žeberklas, meškerės kabliukas, peikėnos antgalis), įvairūs buityje naudoti įrankiai (sulankstomi peiliai, skiltuvai), pypkės ir arkebūzos vamzdis. Žvalgytoje teritorijoje rasta ir apžiestų puodų (puodynių) šukių, taip pat kelios

žiestų glazūruotų indų dalys (5 pav.). Surastus radinius galima datuoti XVI(XV?)–XX a. Tikėtina, kad ties Rimkų kaimu I tūkst. viduryje – pabaigoje buvo vykdoma su miškininkyste ir sielininkyste sietina veikla.

Žeimenos upėje ties Garnio kaimu (Švenčionėlių sen.) žvalgytoje teritorijoje rasta apžiestų buitinės keramikos šukių ir nedidelių ritinio formos molinių tinklo pasvarų. Žeimenos upėje ties Pabrade (Pabradės sen.) 1 m gylyje surastas XVI–XVII a. datuojamas kardas, o ties Baltadvariu (Pabradės sen.) aptiktas akmeninis kaplys su skylė kotui. Šiose Žeimenos upės atkarpose numatoma atlikti papildomus žvalgymus.

The underwater survey in Lakes Aisetas and Asveja and the River Žeimena

In 2019, in order to learn scientifically about archaeological objects, a search was made for such objects underwater in East Lithuanian bodies of water: Lakes Aisetas (Molėtai District) and Asveja (Vilnius District) and separate sections of the River Žeimena (Švenčionys District). In Lake Asveja, 3 dugouts were inventoried (dating to 1400–1630 cal AD, 1238–1398 cal AD, and 1034–1241 cal AD) (Figs. 1, 2). A site was found in the River Žeimena at Rimkai village, where, in connection with forestry management, log driving was conducted on the river in the 16th (15th)–20th centuries. Iron axe and pike pole heads were found there (Figs. 3, 4).

0 5 cm

4 pav. Kobinių antgaliai, rasti Žeimenos upėje ties Rimkais. E. Pranckėnaitės nuotr.

Fig. 4. Pike pole heads found in the River Žeimena at Rimkai

0 5 cm

5 pav. Apžiestas puodas, rastas Žeimenos upėje ties Rimkais. E. Pranckėnaitės nuotr.

Fig. 5. A partly thrown pot discovered in the River Žeimena at Rimkai

Isolated finds dating to a broad period were discovered in 3 sections of the River Žeimena at Garnys village, Pabradė, and Baltadvaris village (Fig. 5).